

Book Review: GeGeGe no Nyōbō¹

Takayoshi MAKI²

Received: November 16, 2013 Accepted: March 12, 2014

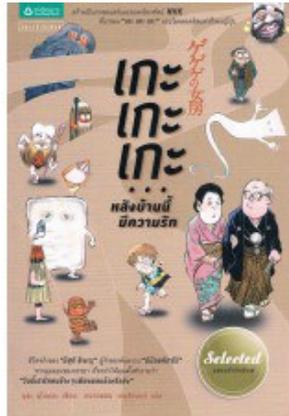
Abstract

Wife of Ge Ge Ge (Ge Ge Ge no Nyobo) is the book on autobiography of Mura Nunoe, wife of one of the most famous manga creator(cartoonist) in Japan. The husband's name is Mizuki Shigeru who created "Ge Ge Ge no Kitaro" one of the famous mangas. Opening of the book started the story of childhood experience of the author, Mura Nunoe and meeting and marriage with Mizuki Shigeru in 5 days sounds like "Shinkansen marriage." After their marriage, they faced with daily deep poverty. They did not have enough money to buy milk for their daughter. Under such circumstance, Mura Nunoe had made great effort to support him patiently and continuously. Finally, Mizuki Shigeru got the 13th "Kodansha Manga Award." After awarded, he became very famous and very busy with his works and he had been faced and coped with distress and isolation. Even though such a tough time, Mura Nunoe encouraged and supported him with love and trust. The episodes of this book will provide readers lessons and questions on live as husband and wife, live with/as family and meanings of living, working and happiness with/within warm family.

Key words: Marriage; Live as husband and wife; Live as family; Meanings of live, of work, and of happiness within warm family.

¹ Books Review

² Assoc. Prof. of Human Resource Development for Education, Department of Educational Development and Cultural and Regional Studies, Graduate School for International Development and Cooperation, Hiroshima University, Japan. e-mail: maki@hiroshima-u.ac.jp

เกะเกะเกะ...หลังบ้านนี้มีความรัก¹

ทาเคชิ มากิ²

บทคัดย่อ

หนังสือเรื่อง “เกะเกะเกะ...หลังบ้านนี้มีความรัก” เป็นอัตชีวประวัติของ “มูระ นูโนะเอะ” ซึ่งเป็นภรรยาของนักเขียนการ์ตูนชั้นแนวหน้าของประเทศญี่ปุ่น นามว่า “มิสุกิ ชิเงะรุ” ผู้เขียนการ์ตูนเรื่อง “ตีน้อยคิทาโร่” อันโด่งดัง เริ่มตั้งแต่ชีวิตในวัยเด็กของมูระ นูโนะเอะ พิธีดูตัว การแต่งงานแบบ “ชินคันเซ็น” และชีวิตประจำวันในครอบครัวที่ต้องเผชิญกับความยากจนจนถึงขีดสุด ถึงขั้นไม่มีเงินจ่ายค่านมผงให้ลูก แต่มูระ นูโนะเอะได้คอยช่วยเหลือสามีและครอบครัวด้วยความอดทนมาโดยตลอด จนกระทั่ง มิสุกิ ชิเงะรุ กลายเป็นนักเขียนการ์ตูนที่มีชื่อเสียงโด่งดัง โดยผลงานของเขาได้รับรางวัลหนังสือการ์ตูนยอดเยี่ยมของสำนักพิมพ์โคดันชะ ทำให้เขามีงานเข้ามามากขึ้น เขาต้องยุ่งและมุ่งมั่นกับการเขียนการ์ตูนอย่างหนักจนต้องพบกับความทรมานและความโดดเดี่ยว ในช่วงที่ มิสุกิ ชิเงะรุ พบกับความยุ่งยากในชีวิตนั้น มูระ นูโนะเอะ ผู้เป็นภรรยาได้คอยให้ความช่วยเหลือด้วยความรักและความเชื่อใจ การอ่านหนังสือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตคู่เป็นสามีภรรยา ครอบครัวยุคใหม่ การดำเนินชีวิต การทำงาน และความสุขในครอบครัวที่อบอุ่น

คำสำคัญ: การแต่งงาน การดำเนินชีวิตแบบสามีและภรรยา การดำเนินชีวิตแบบครอบครัว ความหมายของชีวิต การทำงาน และความสุขในครอบครัวที่อบอุ่น

¹บทความวิจารณ์หนังสือ

² รองศาสตราจารย์ประจำการพัฒนาศึกษาและการศึกษา แผนกการพัฒนาการศึกษา และวัฒนธรรมศาสนาศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น
e-mail: maki@hiroshima-u.ac.jp

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2551 และมีผู้แปลเป็นภาษาไทยในปี พ.ศ. 2556 ผู้เขียนคือ มุระ นุโนะเอะ ซึ่งได้บรรยายถึงเส้นทางชีวิตของเธอผู้อยู่เบื้องหลัง มิสุกิ ชิเงะรุ ผู้เป็นสามีก่อนที่จะกลายเป็นนักเขียนการ์ตูนที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่น มิสุกิ ชิเงะรุ โด่งดังมากจากผลงานการ์ตูนชุด “ผีน้อยคิทาโร่”

หนังสือเรื่อง “เกะเกะเกะ...หลังบ้านนี้มีความรัก” ได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ของบริษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งญี่ปุ่นเป็นเวลาครึ่งปี คือ ระหว่างวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 จนถึง วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2553 นอกจากนั้นยังถูกนำไปแสดงที่โรงละคร ระหว่างวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2554 จนถึง วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 และได้จัดทำเป็นภาพยนตร์อีกด้วย

ตัวละครเอกในหนังสือเล่มนี้ คือ มุระ นุโนะเอะ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2475 ที่เมืองยะสุกิ จังหวัดชิมาเนะ ได้สมรสกับ มิสุกิ ชิเงะรุ ในปี พ.ศ. 2504 ตลอดเวลาที่ทั้งสองใช้ชีวิตคู่ร่วมกันนั้น มุระ นุโนะเอะ ได้ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือสามีด้วยความรักและความเชื่อมั่นมาโดยตลอด จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ชาวญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยหนุ่มสาว หรือวัยสูงอายุ หากได้ยินชื่อ มิสุกิ ชิเงะรุ ก็จะคิดถึงการ์ตูนเรื่อง “ผีน้อยคิทาโร่” และเพลง “เกะ เกะ เกะ เกะ เกะ โนะ เกะ” หรือ “เด็กชายปีศาจ” พร้อมกับร้องเพลง “เอโรอิมเอสชายม์” ซึ่งเป็นเพลงประกอบการ์ตูนที่โด่งดังนี้

ก่อนอ่านหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตและการทำงานของ มุระ นุโนะเอะและมิสุกิ ชิเงะรุ เป็นเรื่องไกลตัวเรา และไม่เกี่ยวข้องกับเรา

เช่นเดียวกับหนังสืออัตชีวประวัติของบุคคลที่มีชื่อเสียงอื่นๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อข้าพเจ้าได้ใช้เวลา 4 ชั่วโมงอ่าน “เกะเกะเกะ...หลังบ้านนี้มีความรัก” ทั้งเล่มในฉบับภาษาญี่ปุ่น ข้าพเจ้าพบว่า หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตคู่ที่ดี น่าจะเผยแพร่แก่ผู้อ่านอย่างกว้างขวางต่อไป

เกะ เกะ เกะ โนะ ชิเงะรุ

มิสุกิ ชิเงะรุ นักเขียนการ์ตูนชั้นแนวหน้าของญี่ปุ่น ผู้เป็นสามีของ มุระ นุโนะเอะ ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2465 ปัจจุบันอายุ 92 ปี เกือบจะครบหนึ่งศตวรรษ และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับอายุโดยเฉลี่ยของชาวญี่ปุ่น คือ ชาย 79 ปี หญิง 86 ปี ก็ให้เห็นได้ว่า มิสุกิ ชิเงะรุ เป็นคนอายุยืนคนหนึ่ง

ในบทที่ 2 กล่าวถึง การแต่งงาน การย้ายไปอยู่ในกรุงโตเกียว และการที่ มิสุกิ ชิเงะรุ ได้เข้าร่วมในกองทัพญี่ปุ่นออกไปรบในสงครามมหาเอเชียบูรพา ก่อนจะถูกส่งไปยังเกาะนิวกินี ซึ่งเป็นสมรภูมิตุเดือดที่สุด แต่เขาสามารถรอดชีวิตกลับมาได้อย่างปาฏิหาริย์ แม้ต้องสูญเสียแขนไปข้างหนึ่ง หลังจากนั้น มิสุกิ ชิเงะรุ ก็มุ่งหน้าสู่ถนนการเป็นจิตรกร โดยสมัครเข้าเรียนที่วิทยาลัยศิลปะ แต่ต้องเลิกเรียนกลางคันในชั้นปีที่ 2 ขณะที่ มิสุกิ ชิเงะรุ กำลังคิดจะเดินทางกลับบ้านนั้น บังเอิญเจ้าของบ้านพักที่เขาอนค้างคืนหนึ่งในเมืองโกเบได้เอ่ยปากชวนให้เขาซื้อบ้านพัก ซึ่งเป็นอาคารสองชั้น มีห้องรวม 10 ห้อง เขาได้ตกลงซื้อโดยหยิบยืมเงินจากครอบครัว จากนั้นเขาตั้งตนเป็นคนดูแลบ้านผู้เช่าห้องพักแต่ละคนมีความแปลกประหลาดแตกต่างกันไป เช่น เป็นแก๊งอันธพาลบ้าง เป็นโจร

ย่องเบาบ้าง แต่มีคนหนึ่งเป็นนักวาดละครหุ่นกระดาษชื่อ "คุโบตะ" คุณ "คุโบตะ" ผู้นี้เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการวาดละครหุ่นกระดาษให้ มิสุกิ ชิเงะรุ และแนะนำเขาให้กับบริษัทผลิตละครหุ่นกระดาษ คนในบริษัทนี้มีความยอดเยี่ยมทางวิชาชีพ เช่น คุณ "ซุซูกิ คัตสุมะรุ" ซึ่งเป็นนักแสดงละครหุ่นกระดาษที่ดีที่สุดในประเทศญี่ปุ่น ต่อมา มิสุกิ ชิเงะรุ ก็ได้ไปเป็นนักเขียนในบริษัทของคุณซุซูกิ และได้รู้จักกับคุณ "คะตะ โคจิ" ซึ่งเป็นศิลปินอันดับหนึ่งในแวดวงละครหุ่นกระดาษจากผลงานเรื่อง "Golden Bat" การได้พบกับศิลปินชั้นนำ ได้สร้างแรงบันดาลใจให้ มิสุกิ ชิเงะรุ เริ่มเขียนการ์ตูนเรื่อง "ฮะคะบะโนะคิทาโร่ (คิทาโร่แห่งสุสาน)" ซึ่งกลายเป็นต้นกำเนิดของ "เกะเกะเกะโนะคิทาโร่" โดยคำแนะนำของคุณซุซูกิ

ในปี พ.ศ. 2508 มิสุกิ ชิเงะรุ ได้รับรางวัลนักเขียนการ์ตูนยอดเยี่ยม เรื่อง "เจ้าหนูโททาคัน" ของสำนักพิมพ์โคดันชะ ครั้งที่ 13 ทำให้เขาเริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เขาสร้างผลงานการเขียนการ์ตูนมากขึ้นและประสบความสำเร็จมากขึ้นจนได้รับรางวัลและการยกย่องมากมาย อาทิ ในปี พ.ศ. 2534 ได้รับเหรียญตราเกียรติยศระดับโบว์สีม่วง ปี พ.ศ. 2546 ได้เข้ารับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นอาทิตย์อุทัยเล็ก ปี พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2552 ได้รับรางวัลในงาน Angoulême International Comics Festival ปี พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัล Person of Cultural Merit ของกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2555 ได้รับรางวัล Best U.S. Edition of International Material-Asia of The Will Eisner Comic Industry Award ปี พ.ศ. 2536 มีการก่อสร้างถนน

ที่เมืองชะโกมินะโตะ ชื่อ "ถนนมิสุกิ ชิเงะรุ" ซึ่งปรากฏผลงานของเขาเป็นรูปหล่อด้วยทองแดงเรียงรายอยู่บนถนน (ปัจจุบันนี้มีจำนวน 120 ชิ้น) และในปี พ.ศ. 2546 มีการสร้างและเปิด "พิพิธภัณฑ์มิสุกิ ชิเงะรุ" ที่เมืองเดียวกัน จึงเป็นที่ยอมรับว่า มิสุกิ ชิเงะรุ เป็นนักเขียนการ์ตูนระดับตำนานของประเทศญี่ปุ่น ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างงดงาม อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะพบกับความสำเร็จนั้น ในระยะเริ่มต้น เส้นทางชีวิตของ มิสุกิ ชิเงะรุ ก็ประสบกับอุปสรรคขวากหนามนานัปการ ดังเช่นชีวิตของเราอีกหลายคน

ทำงานเพื่ออยู่และอยู่เพื่อทำงาน

เรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมที่ค้นพบในหนังสือเล่มนี้คือ ความหมายของการดำรงชีวิต ผู้อ่านอาจถามตนเองว่ารู้สึกมีชีวิตอยู่อย่างไร สำหรับคนที่มีงานทำประจำ ท่านอาจลองตอบคำถามที่ว่า "คุณทำงานเพื่ออยู่หรืออยู่เพื่อทำงาน" และถ้าเปลี่ยนคำว่า "เพื่ออยู่" เป็น "เพื่อกิน" หรือ "เพื่อนอน" หรือ "เพื่อไปเที่ยว" ท่านจะตอบอย่างไร ในขณะที่เดียวกัน ลองตอบคำถามที่ว่า "การทำงาน" หมายถึงอะไรด้วย

คำว่า "นักศึกษา" ภาษาญี่ปุ่น ใช้คำว่า "กะคุเซอิ (Gakusei)" ประกอบด้วย "กะคุ" และ "เซอิ" (ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นและตัวหนังสือจีน) หมายถึง "การเรียนรู้" และ "การดำเนินชีวิต" หมายความว่า ถ้านักศึกษาไม่เรียนรู้ก็คือตายแล้ว แต่ถ้านักศึกษากระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ก็เท่ากับว่ายังมีชีวิตอยู่ การทำงานก็เช่นเดียวกัน ชีวิตของ มิสุกิ ชิเงะรุ ช่วงเวลาตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน เขาได้อุทิศให้กับงานวาดละครหุ่นกระดาษ และงาน

เขียนการ์ตูนอย่างเอาจริงเอาจังมาโดยตลอด ในขณะที่ต้องต่อสู้กับความยากจนอย่างแสนสาหัส ทั้งการดูแลเลี้ยงลูกและครอบครัวด้วยความอดทน และความอดสาหัส มีความมานะพยายามอย่างที่สุด

ในบทที่ 3 จนถึงขีดสุด บทนี้ได้เสนอหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอดทนและความมานะพยายามของ มิสุกิ ชิเงะรุ และ มุระ นุโนะเอะ เช่น รับประทานกล้วยใกล้เน่า ไม่มีเงินจ่ายค่านมผงให้ลูก จึงต้องนำเสื้อสูท รองเท้า นาฬิกา วิทยุและอื่นๆ เข้าโรงจำหน่ายบ่อยๆ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน เมื่ออ่านต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว้า วีดและการทำงานของ มุระ นุโนะเอะ และ มิสุกิ ชิเงะรุ ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อย่างใด และถ้าเป็นผู้หญิงในปัจจุบันคงทนไม่ไหวอย่างแน่นอน แต่ มุระ นุโนะเอะ เป็นผู้ที่มีความอดทนสูง จึงสามารถช่วยเหลือสามีได้เป็นอย่างดี ความอดทนของ มุระ นุโนะเอะ นั้นได้ฝึกฝนมาตั้งแต่สมัยเป็นเด็กน้อยในแบบที่เรียกว่า “เรียบง่ายอย่างมีคุณภาพ”

ปรัชญาหลักที่ มุระ นุโนะเอะ มีความเชื่ออย่างยิ่งมี อาทิ “...แม้จะกินไม่อิ่มท้องนัก แต่เราก็ไม่เคยถึงกับไม่มีอาหารเหลือติดบ้าน... ข้อดีของการหิวคือ ทำให้รู้สึกรู้สึกว่า กินอะไรก็เอร็ดอร่อยไปหมด ...หากมีความตั้งใจจริงเสียอย่าง มนุษย์ทุกคนไม่ว่าใครก็ไม่มีทางอดตาย” และความเชื่อที่ว่าก็ได้กลายเป็นสิ่ง ค้ำจุนใจในการใช้ชีวิต ครอบครัวร่วมกับ มิสุกิ ชิเงะรุ ตลอดมา

มุระ นุโนะเอะ สะท้อนความตั้งใจจริงของ มิสุกิ ชิเงะรุ ผู้เป็นสามีว่า “เขาตื่นนอนเวลาสิบเอ็ดโมง กินอาหารเช้า... แล้วจึงเริ่มลงมือทำงาน จนถึงเวลาประมาณหนึ่งทุ่ม เราสองคนจึงได้รับประทาน

อาหารเย็นด้วยกัน... จากนั้น ทุกคืนฉันจะได้ยินเสียงปากกาของเขาจรดกระดาษดังแกรกราก ไม่ขาดช่วง จนดึกตื่น สี่ทุ่มก็แล้ว ห้าทุ่มก็แล้ว มิสุกิ ก็ยังคงนั่งทำงานอยู่อย่างนั้น... เมื่อฉันมองเข้าไปในห้องทำงานของเขา ก็เห็นเขากำลังตั้งหน้าตั้งตาทำงานอยู่ดังเช่นทุกวัน... ฉันประทับใจเหลือเกินยามที่มองแผ่นหลังของ มิสุกิ ซึ่งได้ทุ่มเทจิตวิญญาณทั้งหมดของเขาที่มีอยู่ ให้กับการเขียนการ์ตูนด้วยความมุ่งมั่น” และฉันย่อมรู้ดียิ่งกว่าใครที่ว่า “ความพยายามของผู้ชายคนนี้เป็นของจริง”

ข้าพเจ้าจึงเชื่อมั่นว่า ปรัชญาชีวิตของ มิสุกิ ชิเงะรุ ก็คือ “อยู่เพื่อทำงาน” ไม่ใช่ “ทำงานเพื่ออยู่” และปรัชญาชีวิตของ มุระ นุโนะเอะ ก็คือ “อยู่เพื่อช่วยเหลือ มิสุกิ ชิเงะรุ” ไม่ใช่ “ช่วยเพื่ออยู่” ดังนั้น ชีวิตของสามีภรรยาคู่นี้ จึงเป็นตัวอย่างชีวิตคู่ที่ดงามตามแบบประเพณีญี่ปุ่น ข้าพเจ้าจึงขอเชิญชวนให้ทุกท่านอ่านหนังสือเล่มนี้ และลองคิดและถามตัวเองว่า ท่านทำงานเพื่ออยู่หรืออยู่เพื่อทำงาน

ทำไมอาหารไทยอร่อยมาก

สำหรับข้าพเจ้าผู้เขียนบทความแนะนำหนังสือเรื่อง “เกะเกะเกะ....หลังบ้านนี้มีความรัก” มีโอกาสเดินทางมาประเทศไทยอยู่หลายครั้งเพื่อศึกษาเรียนรู้ทั้งด้านการศึกษา วัฒนธรรมและอื่นๆ ได้พักอยู่ทั้งที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ในครั้งแรกที่มาถึงเมืองไทย เป็นช่วงที่รถไฟฟ้ามหานครเพิ่งเปิดใช้ ตอนนั้นมีคนมาใช้บริการค่อนข้างน้อย แต่ปัจจุบันนี้ ผู้ใช้บริการบีทีเอสมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก เหมือนกับชั่วโมงเร่งด่วนที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นเลยทีเดียว และได้เห็นตึกสูงๆ ที่มี

หลายชั้นมากขึ้น รู้สึกว่าประเทศไทยมีความเจริญและความสะอาดพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกัน ข้าพเจ้าก็รู้สึกว่าเมืองไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นส่วนตัวคล้ายกับประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศอื่นๆ เช่นกัน

เมื่อข้าพเจ้าพักอยู่ที่กรุงเทพมหานครจำได้ว่าตรงกับ “วันแม่แห่งชาติ” ของประเทศไทย ข้าพเจ้าได้ชมพิธีจัดงาน “วันแม่แห่งชาติ” ทางโทรทัศน์ ทำให้คิดถึงแม่และครอบครัวมาก ข้าพเจ้าตีความคำว่า “ครอบครัว” หมายถึง “ร่วมกันทำ ร่วมกันอยู่” เมื่อไรก็ตามที่มีตรชาวไทยเชิญชวนข้าพเจ้าไปรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการเรียกกันว่า “น้อง” หรือ “พี่” หรือ “คุณพ่อ” หรือ “คุณแม่” ทำให้รู้สึกว่า มีบรรยากาศเสมือนเป็นครอบครัว ข้าพเจ้ารักอาหารไทย เพราะอร่อยมาก โดยเหตุผลที่ว่า ทุกครั้งมีคนมารับประทานร่วมกันรู้สึกเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อนางสาวภทนิดา พันธุมเสน (อดีตผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) ที่ได้กรุณาแก้ไขภาษาไทยของข้าพเจ้าให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชุดา กิจจรธรรม (ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) ที่กรุณาให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสและมีกำลังใจในการเขียนบทความนี้ขอขอบคุณครับ

เอกสารอ้างอิง

Nunoe Mura. (2556). *เกะ เกะ เกะ หลังบ้านนี้มีความรัก (Ge Ge Ge)*. แปลจากเรื่อง GeGeGe no Nyōbō โดย กนกวรรณ เกตุชัยมาศ. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.